

Варава І.П., старший викладач,
Коновалюк О.Ю., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВНУТРІШНЄ ПРАВО УКРАЇНИ

Сучасна система міжнародних відносин знаходиться у стані правової модернізації та інтенсивної інтеграції з національними правовими системами. Як результат, вже сформувалися такі принципи правового регулювання суспільних відносин, як: принцип мирного співіснування, співпраці, вирішення проблем шляхом ведення діалогу, гендерної рівності, та інші. При цьому не всі види відносин, що виникають між державами сьогодні, однозначно регулюються нормами міжнародного права. До таких відносин відноситься імплементація норм сучасного міжнародного права у внутрішнє право України.

Політико-правовий досвід переконав нас у тому, що для інтеграційних процесів, що виникають в результаті імплементації, необхідні спеціальні механізми правового регулювання, які б сприяли уніфікації правових систем. В сучасній науці міжнародного права відсутня загально визначена позиція щодо суті згаданого вище процесу.

Наслідком правової еволюції стало створення для кожної держави власної, характерної лише для неї, національно-правової системи, а також відповідного юридичного механізму інтеграції норм національного та міжнародного права. Модель правової держави, як узгоджений і збалансований механізм регулювання зовнішньої та внутрішньої політики держави передбачає пряму інкорпорацію міжнародних правових норм у національне право. При цьому, ефективно будувати міждержавні відносини буде можливим лише за умови узгодженості правових систем, тобто шляхом уніфікації правових норм [2, с. 56].

Таким чином, імплементація виступає як неодмінна підготовча стадія, що забезпечує своєчасну і всебічну реалізацію норм міжнародного права, допомагаючи при цьому уникнути колізійних ситуацій при реалізації норм.

З часу проголошення України незалежною, демократичною державою, її правова система зазнала чималих змін. У першу чергу це пов'язано з розвитком конституціоналізму, розбудовою правової держави, утвердженням прав і свобод людини. Особливістю Української держави є те, що порядок імплементації міжнародних норм визначається нормами національного права. Зокрема, на законодавчому рівні закріплені такі принципи: 1) Україна визнає пріоритет норм міжнародного права над

нормами внутрішньодержавного права; 2) якщо належно укладеним міжнародним договором України встановлені інші правила ніж ті, які встановлені законодавством України, то застосовуються норми міжнародного договору; 3) міжнародні договори, згода на обов'язковість котрих дана Верховною Радою України, стають частиною її внутрішнього законодавства. Норма міжнародного права зберігає свій статус, але її змісту надається і статус норми національного права.

Проте в цьому питанні існують так звані «білі плями»: донині відсутній чіткий та дієвий механізм імплементації й умови, за яких можлива реалізація норм міжнародного права у вітчизняних галузях права. До того ж, труднощі виникають стосовно того, які принципи і норми мають пріоритет перед внутрішнім правом.

Скажімо, віденська конвенція про право міжнародних договорів забороняє державам посилаючись на внутрішнє законодавство у вирішенні міжнародних питань. А у наказі Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм» від 16.03.2005 р. № 62 у п. 2 дається таке, доволі чітке, визначення терміну «імплементація», під яким розуміється «здійснення, виконання державою міжнародних правових норм» [1]. Тобто, імплементація тут є фактичною реалізацією міжнародних обов'язків України на внутрішньодержавному рівні, що здійснюється способом трансформації норм права Європейського Союзу у національні нормативно-правові акти.

Таким чином, відсутня чітко визначена ієрархія норм міжнародного та внутрішнього права, не визначено місце міжнародних договорів, звичаєвих міжнародно-правових норм і рішень міжнародних судів у системі національного законодавства України, що є серйозними недоліками правового механізму імплементації норм сучасного міжнародного права у внутрішнє право України. Наразі не створено надійної конституційної основи для реалізації її міжнародно-правових зобов'язань, не закріплено також примату міжнародного права над внутрішнім.

Отже, ускладнення міжнародних відносин зумовлює зростання взаємозалежності держав. Тому правове регулювання займає важливе місце в існуючих інтеграційних процесах. А оскільки міжнародне право є продуктом взаємодії різних цивілізацій, необхідні спільні пошуки компромісного рішення у процесі міжнародної правотворчості. Водночас, оскільки міжнародне право формується на компромісі сторін, котрі не мають влади один над іншим, його обов'язковість переважно опирається на добросовісність, ніж на примус, зокрема у національному праві.

Література

1. Гавердовський А.С. Імплементація норм міжнародного права. Київ:

Вища школа, 1980. 318 с.

2. Плавич В.П. Теоретико-компоративістське дослідження юридичного механізму взаємодії норм національного та міжнародного права в умовах глобалізації. *Держава і право: Юридичні і політичні науки*: зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2012. Спецвипуск. С. 402–409.

УДК 342.5(477)(043.2)

Варава І.П., старший викладач,
Паламарчук В.О., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ РОЗПОДІЛУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Теорія розподілу влади як дієвий і збалансований політичний механізм управління суспільством з'явилася в результаті довготривалого пошуку способів уникнення зловживання та узурпації влади. Над концепцією поділу влади впродовж віків працювало багато дослідників. У класичному вигляді її розробив Шарль Луї Монтеск'є, а вперше цей принцип був утілений в Конституції США 1787 р.

У сучасному цивілізаційному просторі розподіл державної влади став загальновизнаним принципом конституціоналізму, за яким уся державна влада поділяється на відносно незалежні гілки влади, сьогодні він тісно ввійшов у теорію і практику всіх демократичних держав.

Україна не є винятком. Зокрема, стаття 1 Конституції України проголошує її суверенною, незалежною, демократичною, соціальною та правовою державою. Доказом цього є втілення принципу поділу влади. «Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України», - таку правову норму закріплено в основному законі України [1, с. 197-198].

Як засвідчує історичний досвід, саме система «стримувань та противаг» є ключовим механізмом реалізації принципу поділу влади. Мало того, це основа будь-якого демократичного режиму. В Україні система «стримувань та противаг» представлена такими суб'єктами: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України та Верховний Суд України. Конституцією України також передбачені інститути системи, такі як: право «вето» Президента України на певний законопроект; право імпичменту Президента зі сторони Верховної Ради України; участь Верховної Ради